

Az utánpótlás labdarúgással kapcsolatos szülői szerepek vizsgálata

Investigation of Parental Roles in Relation to Youth Football

SZALÁNCZI ZOLTÁN¹, BÁCSNÉ BÁBA ÉVA²

¹Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Sportgazdasági- és Menedzsment Intézet

²Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Sportgazdasági- és Menedzsment Intézet

Absztrakt. Vizsgálatom alapját az adja, hogy a sport fejlődésének és a szektorba áramló tőkének köszönhetően az utánpótlássport immár nem csak a gyermekek szabadidejének hasznos eltöltését és az egészséges életmódra nevelés egy eszközét jelenti, hanem egy lehetőséget is a felnőttkori sportolói karrier megalapozására és ezzel együtt a későbbi biztos egzisztencia megteremtésére. Ahhoz, hogy a képzés hatásos és produktív legyen a sok összetevőből az egyik alapfeltétel a szülői támogatás megléte. A fiatalok verseny sport rengeteg kihívást jelent egy család számára és több aspektusból vizsgálva is befolyásolja az életüket. Kutatásom során megvizsgáltam, hogy bizonyos demográfiai változók tekintetében az utánpótlássport miként hat a szülőkre, milyen változásokat generál a családi életükben és arra is figyelmet fordítottam, hogy a családban milyen elvárások fogalmazódnak meg a sporttal szemben. A vizsgálat alapját egy online kérdőíves felmérésem adja, melyet több mint 700-an töltöttek ki a szülők közül országosan a labdarúgó utánpótlás nevelő egyesületek teljes vertikumában. Kutatásomból kiderült, hogy a korábbi témához köthető szakirodalmaknak megfelelően az általam vizsgált szülők életére is jelentős hatással van a gyermekük sportolása és különböző elvárásokat fogalmaz meg azzal kapcsolatban, melyeket különböző szociális és demográfiai tényezők is befolyásolnak.

Kulcsszavak: utánpótlássport, szülők, családi háttér, sportklubok

Abstract. My research is based on the fact that, thanks to the development of sports and the capital flowing into the sector, youth sports are no longer just a useful way of spending free time for children and a mean for educating them for a healthy lifestyle, but also an opportunity to lay the foundation for an adult sports career and, with it, secure future existence. In order for the training to be effective and productive, one of the many components is the existence of parental support. Youth competitive sports pose many challenges for a family and influence their lives from several aspects. In my research, I examined how youth sports affects parents in terms of certain demographic variables, what changes it generates in their family life, and I also paid attention to what expectations the family has about sports. The basis of the study is an online questionnaire survey, which was filled out by more than 700 parents of youth football associations. My research revealed that, in accordance with the previous literature related to the topic, their children's sports have a significant impact on the lives of the parents and they set different expectations regarding it, which are also influenced by various social and demographic factors.

Keywords: youth sport, parents, family background, sport clubs

Bevezetés

Ha meg akarjuk vizsgálni a sportot, mint a nevelés eszközét, akkor látjuk, hogy magatartásformáló szerepet játszik, az erkölcsi normák elsajátításának eszköze és szocializációs szempontból is köztudott pozitív hatása, vagyis az egyén szocializációjában is meghatározó szerep jut számára. A fiatalok rendszeres sportolásának az egészség megőrzésében is komoly súlya van. Az egészség tekintetében nem mehetünk el szó nélkül amellett, hogy annak mentális, fizikális és szociális aspektusai is vannak, és kizárólag akkor beszélhetünk egészséges emberről, ha ezek a szempontok összhangja kialakult. Ezért az egészségre nem csak orvosi célként kell gondolnunk, hanem azokat a nevelési alapelvekkel is közösen kell értelmeznünk. A nevelés oldaláról közelítve az egészségünk fejlesztésének aktív szempontja kell, hogy előtérbe kerüljön. Az oktatási rendszerünkben a sport, mint pedagógiai folyamat jelenik meg, hiszen az egészségtudatos életmód kialakításának egyik legmeghatározóbb színtere [1].

Fügedi és társai [4] megállapították, hogy az a korosztály, aki jelenleg általános iskolás gyermeküket neveli iskolás korukban sokkal többet sportolt, mint a mostani iskolások. Szomorú, hogy jelenleg az ebbe a korosztályban tartozó gyermekek több mint fele nem sportol rendszeresen. Ehhez a tényhez az is hozzátartozik, hogy a fiatalok esetében napjainkban már azokat a rövid ideig tartó, alkalmoszerű mozgásokat is sportolásnak nevezzük, amit sportszakmai szempontból nem értékelhető.

Fontos szempont, hogy a sportot, ezt a kiemelten fontos szegmensét az egészségre nevelésnek ne csak az oktatási intézményben, hanem a családban is próbálják a gyermek életének részévé tenni. Rengeteg esetben a család az, aki a nem megfelelő életmódot adja át a fiatalnak, ahol jellemzően negatív impulzusok érik, illetve azokat veszi át családtagjaitól a gyermek. Ha a szülők, és a többi családtag nem fektet hangsúlyt az egészséges életmódra és hektikus életet élnek, akkor ez által alkalmatlanná válnak a minta átadására. Azonban vannak olyan családok, ahol a sport fontos szegmens és beszédtema az életükben, továbbá a szülők is rendszeresen végeznek sporttevékenységet. Itt a gyerekben ki fog alakulni egy természetes szándék és igény a sportra az életében a pozitív példa hatására. Ha a közvetlen családja a fiatal számára támaszt nyújt a sportolásban, buzdítja a sportolásra, akkor nem csak fizikális, hanem mentális hasznai is lehetnek, úgy, mint az egészséges önértékelés és önbizalom, továbbá a jó teljesítmény is [8].

A gyerekek nagyra értékelik a szülők részvételét és érdeklődését sporttevékenységeik figyelemmel kísérésében, ahol a szülői elkötelezettség szintje és annak módja is fontos tényező, mert ezek pozitívan befolyásolhatják a gyermekek első tapasztalatait a sporttal kapcsolatban. Amint azt a tárgyalt szakirodalom és a tanulmányban kapott eredmények mutatják, az érintettség mértékétől és formájától függően ezt negatívan is érzékelheti a gyermek. A gyerekeknek örömet és elégedettséget kell érezniük a sporttal kapcsolatos tapasztalataik során, és saját döntésük és akaratuk által kell részt venniük a versenyben. Amikor a szülők nagy elvárásokat támasztanak, túl sokat követelnek, és arra készítik gyermekeiket, hogy csak jó eredményeket érjenek el, vagy akár akaratuk ellenére is folytassák a sportolást. Ilyenkor nagyon valószínű, hogy a gyerekek csapdában érzik magukat, és sokan csak azért maradnak a sportban, hogy ne okozzanak csalódást szüleiknek [5].

A szülők különböző szerepeket töltenek be, amelyekben tetteik és érdeklődésük számos szempontot befolyásol a sportba való bevezetéstől, a sporthoz való hozzáálláson át, a részvétel és az abban történő érintettség mértékétől, egészen a gyermekek fizikai és érzelmi jólétéig, illetve elhivatottságáig.

A szülői interakciók, cselekedetek olyan negatív tapasztalatokat eredményezhetnek, amelyek hozzájárulnak a motiváció alacsony szintjéhez és a sport iránti lelkesedés elvesztéséhez. Ennek következtében stressz és konfliktus alakul ki a szülők és gyermekeik között, továbbá ez az út kiégéshez és lemorzsolódáshoz vezethet. A kutatók arról számolnak be, hogy a szülőknek szükségük van arra, hogy az edző vagy a sportegyesület tanfolyamon és szemináriumimon képezze őket, ahol olyan információkkal gazdagodnak, amelyek támogatást, irányítást és felvilágosítást nyújthatnak arról, hogy miért és hogyan tudnak támogatni és részt venni gyermekeik sportéletében pozitív és non-invazív módon [12].

A szülők mozgásgazdag életmódjának fontos szerepe van a gyerek kezdeti motivációjában. Azok a gyerekek, ahol a szülők is valamilyen sportot űztek sokkal nagyobb százalékban kezdenek sportolni. Az eredményekből kiderült, hogy azok a családok, ahol mind a szülők, mind a gyermekek sportoltak, sokkal jellemzőbb a testi és lelki egészségre való törekvés [3]. Ennek a szemléletnek a kialakítása jelenleg is fontos része a hazánk által kitűzött társadalmi céloknak, így fel kell hívni a figyelmet a szülői minta fontosságára. A vizsgálat bemutatta, hogy a szülők elsősorban nem sportszakmai eredményeket várnak el még a tehetségesnek hitt csemetéjüktől sem, hanem azt, hogy kiépítsék azokat a személyiség jellemzőket, melyek meghatározzák az egészséges életmódot. A cél dicséretes, de ettől függetlenül még az elmúlt években folyamatosan nőtt az igazolt sportolók száma [2].

A gyerekek sportolását befolyásoló motivációs tényezők vizsgálata során az derült ki, hogy nem teljesen egyértelmű a felek válaszait tekintve, hogy ki van a legnagyobb befolyással a gyerek sportpályafutásának kezdetére. A szülők esetében leginkább a külső szakember (edző, testnevelő stb.), míg a gyerekek válaszai alapján a saját elhatározás és a szülői ráhatás bír a legnagyobb jelentőséggel. A válaszadók olyan fiatal sportolók voltak, aki már pályafutásuk során szerepeltek a legmagasabb osztályban, vagy értek már el szakmai sikert is, ez által az feltételezhető, hogy van bennük tehetség, így a kutatásból valóban lehet következtetni a sportolói motivációs tényezőkre, hiszen belőlük kerülnek ki a későbbi élsportolók. [14]. A vizsgálat alapján kijelenthető, hogy a gyerekek hajlandóak lennének több időt és energiát is a sportba fektetni, ha ez által magasabb teljesítményt érhetnek el, amely nagyobb elégedettséggel járna számukra és szüleik számára egyaránt. Amennyiben ezek a sikerek elmaradnak, a fejlődésük megreked, akkor sokkal hangsúlyosabban kerül előtérbe a szülői segítség, amely nem alapulhat a túlzó elvárásokra és a karrierlehetőségre sem, mert ebben a kritikus időszakban a gyermekek nagy része a nagy nyomás és a kettős terhelés (iskola és sport) hatására lemorzsolódhat [3].

A témát, mely a szülői elkötelezettségének hatását dolgozza fel a gyermekük sportválasztására és sportpályafutására számos szerző dokumentálta már [7, 10]. A kutatók véleménye ezekben a forrásokban közösen az, hogy a szülői támogatás alapvető fontosságú a gyermekek sportban való részvételéhez és sikeréhez. Gyakran a szülők az elsődleges szocializációs szereplők a gyermekek sportba történő bevonására és ezt sok fiatal élsportoló hangsúlyozza is. A szüleik gyakran maguk is aktív sportolóként tették meg ezeket a lépéseket a sport irányába velük, de sokan már karrierjük után vágta bele a nevelésbe. Kezdetben a gyermek első edzőjeként működhetnek, és nagyon elkötelezettek gyermekeik karrierje iránt. Pénzt, időt és érzelmeket fektetnek be a siker létrájának megmászásába. Azonban, bár kétségtelen, hogy a szülők játszhatnak rendkívül elősegítő és pozitív szerepet is a sportkarrier kiteljesedésében, de ez csak egy része az igazságnak. A folyamatos szülői részvétel a csekélytől, a mérsékeltől át a túlzott részvételig terjedhet. Míg úgy tűnik, hogy a mérsékelt részvétel

elősegíti a sportkarriert, úgy a csekély mértékben jelenlévő szülők, akik érdektelenek, illetve azok a szülők, akik ellenkezőleg épp túlzottan elkötelezettek komoly bomlasztó és teljesítményrontó szerepet játszhatnak. Mivel az érdektelen szülőkkel rendelkező sportolók nem kapják meg azt a szükséges instrumentális és érzelmi támogatást otthon, amely lehetővé tenné számukra a sportkarrier folytatását, nagyobb eséllyel hagyják abba a sportot, vagy épp több támogatásra van szükségük más szocializációs szereplőktől, például tanároktól vagy edzőktől. Másrészt a túlzottan érintett szülőkkel bíró gyerekek nem panaszkodnak érdeklődés hiányára szüleik részéről, de e helyett nagymértékű szülői nyomást tapasztalnak. [6].

Bár úgy tűnhet, hogy a szülői szerepvállalás hatása a gyermek sportkarrierjét érintően elsősorban a szülők által rájuk fordított figyelem mértékétől függ, de kijelenthető, hogy a szülő-gyermek interakció minősége is fontos. Egy versenysportolókkal végzett tanulmányban a 10-15 évesek között a zt vizsgálták, hogy a gyerekek hogyan érzékelik a szülői nyomást. Kidolgozták a „Szülői részvétel a sportban” című kérdőívet, amelyben a résztvevők azonosították, hogy bizonyos viselkedéseket milyen gyakorisággal tapasztaltak a szüleiktől. A valós és a kívánt viselkedés közötti eltérések jelezték, hogy mennyire elégedettek a résztvevők ezekkel az interakciókkal, mely segített leírni az észlelt nyomás a sportoló szemszögéből. Kiderült, hogy a szülői magatartásról, hogy míg az egyik gyerek teljesen elfogadhatónak, sőt kívánatosnak találhatja, egy másik, hasonló családban élő gyermek talán stresszként éli meg. Ez a kutatás, mint eszköz lehetővé teszi, hogy az elfogadható és az elfogadhatatlan viselkedés közötti különbséget a résztvevő szemszögéből tárjuk fel. Az eredményekből kiderült, hogy a fiatal sportolók túlzott irányító magatartást és nyomást, elégtelen dicséretet és megértést érzelnek. A szülői nyomás általában a direkt kommunikáció miatt vált érezhetővé számukra, nem pedig csupán a részvétel következtében. Az eredmények alátámasztják azt az állítást, hogy a szülői magatartás minősége, nem pedig egyszerűen annak intenzitása a kritikus tényező. [9]. Amíg a szóban forgó vizsgálat kizárólag sportolókkal készült, egy másik kutatás a karrierfejlesztés leíró modelljét kínálja, amely három aktív szakaszból áll: (a) kezdés, (b) fejlesztés és (c) elsajátítás, plusz egy negyedik a karrier utáni szakasz. Mindegyik fázisban, mind a sportolóknak, mind a szülőknek alkalmazkodniuk kell a velük szemben támasztott különböző követelményekhez. [13].

1. Alkalmazott módszerek

A kutatásomat a hazai labdarúgó utánpótlás központokban végeztem, melyben képviseltetve volt a képzési szintek teljes vertikuma az akadémiáktól egészen a grassroots egyesületekig. Kérdőívet online osztottam meg a google forms felületén a sportszervezetek vezetőivel, akik az igazolt játékosaik adatbázisában szereplő szülői elérhetőségekre továbbították a megkeresésemet, így minden kitöltő abban az időszakban aktív volt az utánpótlássportban. A kérdőívet 727-en töltötték ki az itt sportoló fiatalok szülei közül. Családi állapotukat tekintve 73%-uk házas és természetesen legalább egy gyerek nevel. A kitöltők több mint 78,1%-a pedig kettő vagy több gyermekkel rendelkezik. Céлом az volt, hogy feltárjam a szülők motivációját a gyermekük sporttevékenysége kapcsán, és hogy milyen reményeket támasztanak a sport pozitív hatásai iránt. A kérdőív, amelyet a kutatáshoz használtam Neely és Holt [11] tanulmányában csoportosított utánpótlássportban jellemző szülői attitűdökre épült. Az eredeti vizsgálatban a kutatók részben strukturált interjúk alapján csoportosították a szülőket személyes, szociális és fizikai állapotot érintő dimenziókban. Munkám során ezeket az interjúkat és bennük

alkalmazott kérdéseket alakítottam állításokká a kérdőívhez. A vizsgálatom továbbá kitért arra is, hogy melyek azok az esetek, ahol a szülők beavatkoznak, vagy milyen feladatok mentén számítanak a sportszervezet fokozott támogatására. A vizsgált mintában értelemszerűen mindenkinek van gyermeke és közülük is 56%-nak több mint egy. A nemek szerinti megoszlás tekintetében közel 60% nő töltötte ki a kérdőívet. Fontosnak tartottam a szocio-demográfiai adatok pontos feltárását, hogy a szülőket bizonyos attribútumok alapján csoportokra is fel tudjam osztani, így kapva képet a jellemző karakterekről. A kérdőívben az összefüggések pontosabb feltárása végett 5 fokozatú likert skálát használtam, mely lehetőséget adott arra, hogy a téma érzékenységét tekintve a szülők egy középső, semleges értéket is meg tudjanak adni azokban az esetekben, ahol nem tudnak egyértelmű választ adni. A kérdőívben állításokat fogalmaztam meg és azzal kapcsolatban, hogy amióta a gyermek sportol milyen elvárásokat fogalmaznak meg a szülők és az ő életüket hogyan befolyásolja ez a változás a gyermek életében. Az így kapott válaszokat gyakoriság eloszlással és leíró statisztikai mutatóval dolgoztam fel SPSS rendszerben.

2. Eredmények

A kutatás eredményeit tekintve igyekeztem megkeresni a kérdőívben azokat a részeket, amelyből a szülők sporthoz való hozzáállására és a személyes motivációjukra tudok következtetni. Az alábbi táblázatokban azokat a kérdőívben szereplő állításokat mutatom be, amelyeken keresztül véleményem szerint a legkönnyebben bemutathatók a szülők életében, elvárásaiban bekövetkezett változások.

Az 1. táblázatban látható eredmények alapján egyértelmű, hogy a szülők a gyermekük sportolásával kapcsolatos motivációjának egyik alapja az, hogy ilyen módon próbálják őket a rendszeres testmozgásra nevelni és céljuk, hogy ennek hatására egy egészségesebb és a felnőtt korban is ideális alkati adottságokkal rendelkező emberré váljon. Fontos megemlíteni, hogy a sport hagyományosabb megközelítése még mindig dominál, mely szerint elsősorban fizikai aktivitásként tekintenek rá a szülők, de az eredmények további részében fel kívánom tárni egyéb hatásait is.

Gyermelem sportolásától azt remélem, hogy egészségesebb, ideális testalkattal rendelkező felnőtté válik							
	1	2	3	4	5	Összesen	Átlag/Szórás
Összesen	1 (0,1%)	4 (0,6%)	25 (3,4%)	106 (14,6%)	591 (81,3%)	727	4,76 / 0,55

1. táblázat: Az utánpótlás labdarúgás egészségben realizált hasznaival kapcsolatos szülői elvárások

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

A szülők meghatározó többsége (lásd. 2. táblázat) fontosnak tartja, hogy gyermeke szociális képességei fejlődjenek és a sport szocializációs hatásának köszönhetően könnyebben tudjon egy új közösségbe beilleszkedni és találjon új barátokat. A válaszok alapján egyértelmű, hogy a szülők komoly szocializációs hatást tulajdonítanak az utánpótlássportnak, így nem csak a fizikális hasznokat tartják szem előtt.

Gyermekek sportolásától azt remélem, hogy be tud egy közösségbe illeszkedni, új barátokat találhat							
	1	2	3	4	5	Összesen	Átlag/Szórás
Összesen	2 (0,3%)	1 (0,1%)	28 (3,9%)	139 (19,1%)	557 (76,6%)	727	4,72 / 0,57

2. táblázat: Az utánpótlás labdarúgás szociális hasznaival kapcsolatos szülői elvárások

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

A 3. táblázatban látható, hogy a szülők a szociális képességek fejlődése és a fizikális hasznok mellett nagy hangsúlyt helyeznek a gyerekek élményeire is. A szülőknél már nem volt annyira egyértelmű ennek a faktornak a szerepe a motivációjukban, mint az előző két esetben, de ennek ellenére sokan gondolták úgy, hogy az utánpótláspont az élmények szerzéséről is szól. A szakirodalmi áttekintésben feszegetett korai kiégés is ennek a jelenségnek tudható be, mert a túlzott elvárások és a nagy nyomás megváltoztathatja a gyermek számára ezt a pozitív közeget.

Gyermekek sportolásától azt remélem, hogy élményt nyújt számára							
	1	2	3	4	5	Összesen	Átlag/Szórás
Összesen	15 (2,1%)	15 (2,1%)	95 (13,1%)	187 (25,7%)	415 (57,1%)	727	4,34 / 0,93

3. táblázat: Az utánpótlás labdarúgás élményeivel kapcsolatos szülői elvárások

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

Az élményekhez kapcsolódóan megvizsgáltam, hogy milyen módon jelenik meg a mintában, a szakirodalomban már említett nyomás, mely a szülők saját sportsikereinek elmaradásából eredeztethető és a gyermekeket terheli. A válaszokat nemek szerint csoportosítottam arra az állításra, mely szerint a gyermek sikereit mennyire élik meg saját magukénak a szülők. Ez által rá tudtam világítani arra, hogy az anyák azok, akik jobban megélik saját sikerükként a gyermekük eredményeit. Vélhetően a labdarúgás maszkulin jellegét tekintve a szülők közül a nők életében kevésbé volt hangsúlyos a labdarúgás, melyet az új ismeretek elsajátítását bemutató 5. táblázat is megerősít.

		Gyermekek sportolásától azt remélem, hogy sikerei az én sikereim is lesznek					Összesen
		1	2	3	4	5	
Neme	Férfi	58	46	82	50	59	295
	Nő	54	58	115	80	125	432
Összesen		112	104	197	130	184	727

4. táblázat: Az utánpótlás labdarúgás sportsikerekkel kapcsolatos hasznai nemek szerinti megoszlásban

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

		Amióta gyermekem sportol azóta új dolgokat tanultam gyermekem sportolásához kapcsolódóan					Összesen
		1	2	3	4	5	
Neme	Férfi	18	27	75	77	98	295
	Nő	20	17	80	127	188	432
Összesen		38	44	155	204	286	727

5. táblázat: Az utánpótlás labdarúgáshoz köthető szülők sportolási szokásai

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

A szakirodalmi áttekintés során említett lemorzsolódás nem csak az élmények elvesztése, hanem a tanulmányi előmenetel okozta terheknek is köszönhető sok esetben. A szülők válaszai alapján fontos szempont a sportszervezet kiválasztásánál, hogy az edzések tervezése esetében vegye figyelembe a tanulás fontosságát is, ez által hagyjon elegendő időt a tanulásra. Fiatalabb korban ez könnyebben megvalósítható, de az idő előre haladtával a gyermekek terhei növekednek és a sportszakmai eredmények elérése is egyre nagyobb erő és idő befektetést kíván meg. Ahhoz, hogy a sport és a tanulás megfelelő egyensúlyba kerüljön nem csak a sportszervezet, hanem a gyermek és a szülő oldaláról is szükséges a megfelelő elhivatottság és áldozatvállalás.

Gyermekek sportolásától azt remélem, hogy hagyjon elég időt a tanulásra							
	1	2	3	4	5	Összesen	Átlag/Szórás
Összesen	6 (0,8%)	11 (1,5%)	91 (12,5%)	181 (24,9%)	438 (60,2%)	727	4,42 / 0,83

6. táblázat: Az utánpótlás labdarúgáshoz köthető szülők időmenedzsmenttel kapcsolatos elvárásai

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

A sport hasznait a szociális és fizikális aspektuson kívül egy különleges karrierlehetőséggel is ki lehet bővíteni. Ebben az esetben az eredményeket a szülők nemét tekintve bontottam szét, melyből kiderül, hogy az édesanyák optimistábban állnak ahhoz, hogy gyermekük a sportnak köszönhetően karriert teremthet magának. Véleményem szerint ez annak köszönhető, hogy a labdarúgás egy hagyományosan férfiasabb sportág és ebből fakadóan az férfiak jobban tisztában vannak azzal, hogy mennyire nehéz és milyen sok körülmény befolyásolja azt, hogy valaki nemzetközi szinten is elismert sportoló legyen, és biztos egzisztenciát tudjon magának kialakítani csak a sportnak köszönhetően.

		Gyermekek sportolásától azt remélem, hogy karriert teremthet magának					Összesen
		1	2	3	4	5	
Neme	Férfi	5	21	79	81	109	295
	Nő	16	16	91	107	202	432
Összesen		21	37	170	188	311	727

7. táblázat: Az utánpótlás labdarúgáshoz köthető szülők elvárása a sporttal szemben

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

Ezt a kérdést tovább vizsgálva a 8. táblázatban a legmagasabb iskolai végzettséget tekintve az derül ki, hogy a magasabban iskolázott szülők közül kevesebben tekintenek a sportra, mint karrierlehetőségre, míg azok, akik gimnázium vagy szakközépiskola után nem tanultak tovább bíznak a sportban elérhető karrierben. Véleményem szerint ez a jelenség arra vezethető vissza, hogy a sportra az alacsonyabb életszínvonalon élők, alacsonyabban iskolázottak kitorési lehetőségként tekintenek a labdarúgásra a sportiparba áramló nagymértékű tőke miatt.

		Gyermekek sportolásától azt remélem, hogy karriert teremthet magának					Összesen
		1	2	3	4	5	
Legmagasabb iskolai végzettsége	Általános iskola	0	1	0	1	1	3
	Egyetem	9	10	46	31	40	136
	Egyetemenél magasabb végzettség	0	3	5	1	2	11
	Felsőfokú tanfolyam	3	1	13	17	24	58
	Főiskola	6	14	54	58	77	209
	Gimnázium	1	0	23	29	57	110
	Szakközépiskola	2	8	29	51	110	200
Összesen		21	37	170	188	311	727

8. táblázat: Az utánpótlás labdarúgáshoz köthető szülők elvárása a sporttal szemben végzettség szerint

Forrás: Saját szerkesztés, 2023

3. Összegzés:

A kutatásban megvizsgáltam, hogy az utánpótlás labdarúgásban érintett szülők számára milyen motivációs tényezők játszanak szerepet a gyermekük sport felé irányításában és az ő sportolásuktól miket remélnék. Az eredmények alapján részben megerősítést nyert az a szakirodalomban feltárt tény, mely szerint a szülői nyomás jelen van az utánpótlássportban és a szülők elvárásokat fogalmazznak meg a sportolással szemben. Vizsgálatomban kitértem arra is, hogy mik ezek a konkrét elvárások és mekkora hangsúllyal jellennek meg a megkérdezett szülők esetében. Ezeket az elvárásokat 3 csoportba lehet sorolni, melyből a leghangsúlyosabb a fizikális fejlődés és a mozgásgazdag életmód kialakítása, mely után a szociális hasznok és végül a gyermek számára elérhető élmények és esetleges karrierlehetőség jelenik meg. A kutatásból kiderült, hogy a szülők számára fontos elvárás a sportszervezetek irányába, hogy azok hagyjanak elegendő időt az iskolai kötelezettségekre is. A feldolgozott források is komoly hangsúlyt fektettek erre a kérdésre, mert ez a későbbiekben akár lemorzsolódáshoz is vezethet a gyermekek túlterheltsége miatt. Fontos megemlíteni azt a jelenséget, mely szerint a szülők kora és végzettsége szintén befolyásolja az utánpótlássporttal szemben támasztott elvárások mértékét és azok típusát. Összességében következtetésként levonható, hogy az általam vizsgált mintában szereplő szülők válaszai összhangban vannak a szakirodalmi áttekintésben feltárt tényezőkkel. Megerősítést nyert, hogy a szülők valóban fogalmazznak meg elvárásokat az utánpótlássporttal kapcsolatban és azt nem csak a megfelelő életmódra nevelés egy eszközének tekintik, hanem szociális szerepüket is ismerik és sokan a gyermekük karrierjének megteremtőjét is látják benne, de nem ritka, hogy a szülő a gyermekén keresztül ismerkedik csak meg a sport világával. A kutatás eredeti kérdését vizsgálva látható, hogy a sportszervezetek érintettjei közül nem csak a gyermekekre van komoly hatása a sportnak, hanem a szüleiket is érik pozitív behatások, valamint konkrét elvárásokat fogalmazznak meg a sporttevékenységhez köthetően a gyermek akkori vagy későbbi életútját tekintve. Javaslom, hogy a szülők szakemberek, edzők, pszichológusok segítségével próbáljanak olyan technikákat elsajátítani,

melyekkel ezek az elvárások nem fognak a gyermekkel való kapcsolatukban negatív tényezőként megjelenni és kezelni tudják azokat pozitív légkört teremtve a fiatal sportoló számára.

4. Finanszírozás

„Az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-22-3 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.”

Hivatkozások:

- [1] Biróné Nagy, E. (2004). A sportoló felkészítése pedagógiai folyamat célja a teljesítményfokozás, *Sportpedagógia*, pp. 95-124.
- [2] Bukta, Z., Gósi, Z. (2019). A kiemelt sportágfejlesztési program első éveinek hatása a hazai sportágak fejlődésére. *TAYLOR*, 11 (3), pp. 15-24.
- [3] Fritz P, Szatmári Z. (2010) *Utánpótláskorú gyerekek sportolási szokásainak vizsgálata Az Eszterházy Károly Főiskola tudományos közleményei (Új sorozat 37. köt.)*. Egészség, sport, rekreáció = *Acta Academiae Agrimensis. Sectio Sport*. pp. 49-65. ISSN 1788-1579
- [4] Fügedi, B., Bognár, J., & Kovács T, L. (2019). A szülői minta szerepe a sportolási szokásokban és a testnevelés megítélésében, *The role of parents' example on the view of sport habits and physical education*. *Az Eszterházy Károly Egyetem tudományos közleményei (46. köt.)*. *Tanulmányok a sporttudomány köréből - Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae. Sectio Sport*, 46, pp. 47-55.
- [5] Hedstrom, R., Gould, D. (2004). *Research in youth sports: Critical issues status*. Michigan: Michigan State University, pp. 1-42.
- [6] Hellstedt, J. C. (1987). The coach/parent/athlete relationship. *The Sport Psychologist*, 1(2), pp. 151-160. [https://doi.org/10.1016/S1056-4993\(18\)30208-6](https://doi.org/10.1016/S1056-4993(18)30208-6)
- [7] Holt, N. L., Tamminen, K. A., Black, D. E., Sehn, Z. L., & Wall, M. P. (2008). Parental involvement in competitive youth sport settings. *Psychology of sport and exercise*, 9(5), pp. 663-685.
- [8] Kiss, K. (2014). A szülők és gyermekek sportolási szokásainak összefüggései In *Naucna Konferencia*.
- [9] Lee, M., MacLean, S. (1997). Sources of parental pressure among age group swimmers. *European Journal of Physical Education*, 2 (2), pp. 167-177.
- [10] Lindstrom Bremer, K. (2012). Parental involvement, pressure, and support in youth sport: A narrative literature review. *Journal of Family Theory & Review*, 4(3), pp. 235-248.
- [11] Neely, K., Holt, L. (2014). Parents' perspectives on the benefits of sport participation for young children. *The Sport Psychologist*, 28 (3), pp. 255-268.

- [12] Nunomura, M., Oliveira, M. S. (2013). Parents' support in the sports career of young gymnasts. *Science of Gymnastics Journal*, pp. 5-18.
- [13] Salmela, J. H. (1994). Phases and transitions across sport careers. *Psycho-social issues and interventions in elite sport*, 1, pp. 11-28.
- [14] Trzaskoma-Bicsérdy G, Koltai M, Vincze G. Magyarországi csapatsportok tehetség-kiválasztásának összehasonlítása. In: Bognár J.(szerk.), *Tanulmányok a kiválasztás és a tehetséggondozás témaköréből*. Magyar Sporttudományi Társaság. Budapest, (2009) pp. 237-249.

© 2023 by the authors. Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).